

Deželni zbor kranjski.

V 8. seji dne 7. oktobra.

Govor poslanca gosp. Kersnika o pristojbinah.

„Slavna gospôda! Ko bi generalna debata, sprožena o današnjem predmetu, v zadnji seji ne bila nam vzela toliko dragega časa, podraženega tem bolj, ker prav gospodje z one strani tega slavnega zbora niso prinesli ni enega pozitivnega predloga, nego ostali pri goli negaciji, — izprosil bi si bil besede, da bi govoril obširneje o resolucijah, izročenih nam po gospodarskem odseku; toda to danes ni več mogoče, in ostal bodem v ozkem okviru pred nami ležečega predloga, ter vsojal si na kratko povdarjati pomisleke, ki si mi vsiljujejo gledé njega.

Gospodarski odsek nam predlaga gledé pristojbinah dve resoluciji, ter nasvetuje v prvi:

„Prečastiti gospod deželni predsednik se prosi, naj on blagovoli posredovati pri finančnih uradih, ako treba, pri visokem finančnem ministerstvu, da se bo odstotna pristojba od izročitev, ki se naredé med stariši in otroci v življenji merila ravno tako, kakor od teh izročitev, kedar se zgodé zaradi smrti.“

Gospôda moja! Meni se vidi, da je resolucija v tej formi — tudi ako častiti gosp. deželni predsednik hoče z resno voljo ji v vsem vstreči, ter ravnati se striktno po njenih besedah, — da je v tej formi popolnem brezvspešna. V utemeljenje tega mnenja naj mi bo dovoljeno, ozreti se na one postavne določbe našega pristojbinskega zakona in ministerijalnih ukazov o pristojbinah, po katerih se sedaj ravnaajo naši pristojbinski uradi, in na oni žalostni usus, kateri se je skoro že iz začetka prejšnjega desetletja vgnjezdil pri odmerjevanji pristojbinah.

Pri prenosu premoženja med živimi, in sicer pri izročitvah med stariši in otroci ukazuje postava, da se ima od vrednosti darovanega, to je, brezplačno izročene premoženja plačati en odstotek vrednosti, posebej pa od vrednosti nepremakljivega premoženja še $1\frac{1}{2}$ odstotka. Gledé zadnjega določuje finančno-ministerijski ukaz od 23. avgusta 1855. l. št. 13.060 — da je ta izjema gledé onih osob, katerim je plačati en odstotek, oziroma poldrugi odstotek od nepremakljivega premoženja — kajti drugi plačajo $3\frac{1}{2}$ odstotke, veljavna tudi tedaj, ako je izročeno premoženje deloma, ali pa čez vrednost svojo zadolženo.

Iste postavne določbe veljajo tudi gledé dedšin, to je, gledé izročitev ali prenosa premoženja po umrlih, in sicer med stariši in otroci. Tudi tam plačati se ima en odstotek od čiste dedščine, $1\frac{1}{2}$ odstotka pa od posestva, to je, od nepremakljivega premoženja, in tudi tukaj ni po postavi nobenega razločka — je li premoženje zadolženo ali ne.

Toda, gospôda moja — ako pri nas le kaka postava ostaja na papirji — ta ravno navedeni in nikdar ne preklicani ministerski ukaz od 23. avgusta 1855. leta, št. 13.060, ostaje gotovo na papirji. in ne le gledé izročitev med živimi, kakor sponira ta, nam predlagana resolucija, nego tudi gledé prenosa premoženja, ki se godi za umrlimi.

Pristojbinske oblasti vidijo povsod, bodi-si pri izročitvah in dedšinah, ako so zadolžene, povsod le kupne pogodbe, in to zato, da potem od zneska dolgov zaračunajo tri in pol odstotno pristojbino. Jaz se čudim, da pod vplivom take našemu malemu kmetijstvu pogubonosne prakse, in vzlasti gledé na to, da so tu mero-dajni le posebni, menda skrivni ukazi od zgoraj, da ima pri vsem tem knjigotržec Manz še toliko poguma, da tiska oni ministerski ukaz še v svoji izdaji pristojbinske postave.

Ko bi mi čas dopuščal, navedel bi Vam nekoliko klasičnih izglede s kako umetnostjo, vredno bi dejal, boljšega predmeta, sučejo finančni organi naše postavne določbe v namen, izvleče kolikor moč, iz potrpežljivega žepa našega kmeta. Jaz pravim „kmeta“ — kajti naš meščan, naš veliki posestnik, ta ima vendar-le bolj na razpolaganje svojega pravnega svetnika, kateri ga brani taci postavnih napadov na njegov žep. Ker to je zopet istina, da najdemo pri našem upravnem sodišči, in mnogokrat že pri finančnem ministerstvu kot tretji instanci svoje pravo. Toda kaj hoče naš mali posestnik, naš kmet? Pot do upravnega sodišča je dolga in draga, in predno pride kmet tja, trka že eksekutor na njegove duri, in plačati mu je treba prej pristojbino, nego je njen pravni obstanek odločen v zadnji instanci. Zato sem jaz z veseljem pozdravil to resolucijo, toda želel bi, da se ona podá iz svojega obširnega in dandanes brezvspešnega zahtevanja, ter da zahtevamo konkretno! da se finančni uradi ravnaajo strogo po finančnem ministerskem ukazu 23. avgusta 1855. l. št. 13.060.

Kajti jaz ponavljam še enkrat, da so mi slučajji znani, v katerih se gledé dedšin, to je gledé prenosa premoženja za umrlimi zahtevajo in terjajo pristojbine brez ozira na oni olajšovalni ukaz.

In Vi gospodje, bode morda dejali, da to ne povzroča mnogo razločka. Pa vedite, odkar se je začela ta praksa, in to je od pričetka prejšnjega desetletja sem — od onega časa rastejo dohodki naše države iz pristojbinah tako ogromno, da se vzrok temu ne more videti samo v večjem prometu nepremakljivega premoženja, nego se tudi v nekih umetnih sredstvih izvleče le vedno več in več iz davkoplačevalcev.

Leta 1870. je imela še finančna postava preliminiranih dohodkov iz pristojbinah: 20,185.000 gold., l. 1871. uže 23,000.000 gold., med tem, ko so leta 1868. bili le 17,563.000 gold. in prav 1873., 1874. in 1875. leta pričel se je oni skrivni pritisk, in pa ono preziranje olajševalnih določevalnih določeb — in tako imamo od l. 1876. sem in tudi letos preliminiranih vedno nad 30 do 32,000.000 gold.

Statističnih dat gledé Kranjske žalibog nimam, a gledé svojega malega domačega okraja jih imam in iz teh je razvidno, da je ta okraj — oni šteje 16.000 duš — plačal direktnih pristojbinah 1868. leta 7762 gold., 1874. leta 7900 gold., a 1883. leta uže 9613 gold. in 1884. l. bo prišel preko 10.000 gold., take številke so jako zanimljive, vzlasti ko jim vzroka njihovem naraščanju ne vemo v višjem prometu, nego v višjem obdačenju.

Jaz vem, da bi bilo tukaj mesto marsikatero pikro besedo o tem izreči, kakor jih izgovarja naš prosti narod, kadar govori o tem predmetu, — toda ker se resolucija sama obrača s prošnjo do čast. gosp. deželnega predsednika, naj mi bo samo dovoljeno, da mu jo najgorkejšo priporočam.

Uverjen naj bode, da bo naše ljudstvo tudi težja bremena nosila, ako treba, — vse edinó le v okviru postavnih določeb.

Uradno pojasnilo o učnem jeziku v naših ljudskih šolah.

Odgovor gosp. dež. predsednika na interpelacijo gospodov dež. poslancev Obreze in tovarišev zaradi učnega jezika na mestnih ljudskih šolah.

(Konec.)

Gospod učni minister pa je gledé na gori navedena sklepa deželnega šolskega sveta z dné 4. junija l.